

ประวัติความเป็นมาของ บ้านโง้งหลวง หมู่ที่ ๒

บ้านโง้งหลวง หมู่ที่ ๒ ตำบลบ้านโง้ง อำเภอบ้านโง้ง จังหวัดลำพูน

บ้านโง้งหลวง ไม่ปรากฏว่าตั้งขึ้นเมื่อใด แต่จากผู้เฒ่าได้เล่าสู่กันมาว่า เป็นหมู่บ้านที่เกิดขึ้นมานานตั้งแต่สมัยโบราณ ปรากฏรวมอยู่ในตำนานของเมืองเวียงหาวาย และเวียงหนองล่อง-เวียงลี ซึ่งต่อมาเมืองเวียงหาวายและเวียงหนองล่อง คาดว่าจะถูกรุกรานจากเจ้าผู้ครองเมืองที่มีอิทธิพลในสมัยนั้น ทำให้เมืองเวียงหาวายถูกลบเลือนออกไปจากประวัติศาสตร์ล้านนา เมื่อ ๒๐๐ ปีที่ผ่านมา จากตำนานที่เล่าสืบต่อกันมา ในสมัยนั้นมีพม่าได้แผ่อิทธิพลเข้ามายึดครองหัวเมืองล้านนา ทำให้ผู้คนแตกหนีและอพยพไปตามเมืองต่างๆรวมถึงเกิดโรคคอหอยคุดโรคแพร่ระบาดไปทั่วมีผู้คนล้มตายเป็นจำนวนมาก ซึ่งอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้เมืองเวียงหาวายหรือบ้านโง้งในอดีตขาดช่วงหรือหายไปจากประวัติศาสตร์ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา

บ้านโง้ง เป็นหมู่บ้านที่อยู่เลียบบชายฝั่งลำน้ำลี้ ลักษณะหมู่บ้านเป็นที่ราบลุ่มคล้ายแอ่งกระทะ ในภาษาพื้นเมืองเรียกว่า “โง้ง” หรือ อังมั่ง เอ็งเม็ง อังมือ ตามภาษาชาวบ้านมีชื่อเรียกเป็น ๒ บ้าน คือ บ้านหม้อ และบ้านโง้งหลวง ต่อมาทางราชการเขียนเป็น “บ้านโง้ง” ชาวบ้านโง้งเดิมอพยพมาจากถิ่นอื่น ตามที่ผู้เฒ่าเล่ามาว่า มีชาวบ้านจากเมืองเชียงใหม่ มาเห็นพื้นที่แห่งนี้มีความอุดมสมบูรณ์เต็มไปด้วยป่าไม้ น้ำท่าดี เพราะเป็นที่ลุ่มต่ำ รายล้อมไปด้วยภูเขาทั้งสี่ทิศ จึงได้ตั้งหลักปักฐานบ้านเรือนอยู่ที่ริมน้ำลี้ ต่อมา มีผู้คนเข้ามาอยู่มากขึ้นเรื่อยๆ จึงได้ร่วมกันก่อสร้างอารามขึ้นริมฝั่งแม่น้ำลี้ ประกอบเป็นเส้นทางผ่านไปเมืองลี้ (อำเภอลี้ในปัจจุบัน) ทำให้หมู่บ้านเป็นสถานที่หยุดพักแรมหรือเป็นศูนย์กลางการค้าขายของคนสมัยโบราณ และรู้จักกันในนามของ “บ้านมั่ว” เพราะมีผู้คนเดินมาชุมนุมกันขวักไขว่ ต่อมา มีการเรียกขานผิดเพี้ยนกันไป จนมาเป็นชื่อ “บ้านหม้อ” จนถึงปัจจุบันนี้ เดิมมีชาวบ้านอาศัยอยู่รวมกันเพียง ๕๐ ครัวเรือน มีนายหาญ เป็นหัวหน้าได้ร่วมกับชาวบ้านที่จะสร้างวัดขึ้นเป็นอันดับแรก แต่ก่อนที่จะมาเป็นวัดบ้านโง้ง ได้ย้ายสถานที่ตั้งก่อสร้างวัดมาแล้ว ๓ แห่ง คือที่บ้านหม้อริมแม่น้ำลี้ เกิดน้ำท่วมกัดเซาะตลิ่งพังเข้ามาทำให้วัดได้รับความเสียหาย จึงได้ย้ายไปตั้งสถานที่ใหม่ที่ตอนเสื่อกลางทุ่งหลวงยังมีปัญหาและอุปสรรคหลายอย่าง จึงได้ย้ายไปทำหมู่บ้านโง้ง เรียกว่าวัดสวนกล้วย (ซึ่งอยู่ติดหอบประดิษฐานรูปเหมือนของพญาจันทราชาหรือเจ้าพ่อแปดเหลี่ยมในปัจจุบัน) ในอดีตเมื่อหลายร้อยปีบริเวณดังกล่าวเป็นที่ตั้งของเมืองเวียงหาวายมาแล้ว

ต่อมาในราวปี พ.ศ. ๒๓๐๐ มีชาวบ้านว่วลายจากเมืองเชียงใหม่ เป็นกลุ่มใหญ่มีหัวหน้าชื่อนายใจ มาตั้งรกรากที่บ้านโง้ง และต่อมามีชาวบ้านจากอำเภอเมืองจอมทอง และจากเมืองลำปาง และคนออกจากเมืองป่าซาง ย้ายมาตั้งถิ่นฐานรวมกับคนบ้านโง้ง และต่อมาเกิดเป็นชุมชนที่หนาแน่นขึ้น ทำให้คนบ้านโง้ง รู้และพูดภาษาองไต เมื่อบ้านเมืองเจริญขึ้นชาวบ้านเห็นว่าวัดอยู่ห่างไกลจากหมู่บ้าน ยากแก่การดูแลทะนุบำรุงทางศาสนา จึงได้ย้ายวัดเข้ามาไว้กลางชุมชน ซึ่งเป็นที่ตั้งของวัดบ้านโง้งหลวงในปัจจุบันนี้ ต่อมา บ้านเมืองเจริญขึ้น นายใจ จึงได้รับการแต่งตั้งจากเจ้าเมืองลำพูนในสมัยนั้นให้เป็นหัวหน้าโดยแต่งตั้งให้เป็นพญา (คำว่า พญา กับ พยา มีความแตกต่างกันคือ พญา หมายถึงผู้เป็นใหญ่ ได้รับการแต่งตั้งจากเจ้าผู้ครองนครหัวเมือง ส่วน พยา ได้รับการแต่งตั้งจากพระมหากษัตริย์ของประเทศ) นายใจได้รับแต่งตั้งให้เป็น

พญาไชยมงคล หรือผู้ใหญ่บ้านในปัจจุบัน ปกครองตำบลบ้านโอง อำเภอบางบาล จังหวัดลพบุรี นายใจได้รับแต่งตั้งให้เป็นพญาไชยมงคลเขื่อนเพชร มีนายแสน นายหมื่น นายพัน เป็นผู้ช่วยตั้งบ้านเรือนอยู่ที่บ้านหม้อ เรียกคุ้มพ่อพญาชัยมงคลเขื่อนเพชร ซึ่งเป็นต้นตระกูล “ชัยสมภาร” จนถึงวันนี้ เมื่อพญาชัยมงคลฯ ได้ถึงแก่กรรมลง นายพัน ซึ่งเป็นผู้ช่วยพญาชัยมงคลฯ และเป็นกำลังหลักสำคัญของคนบ้านโองในสมัยนั้น ได้รับการแต่งตั้งให้เป็น พญาสุพัน ต่อจากพญาชัยมงคลฯ พญาสุพันเป็นลูกของ นายวง นางฝัน ทั้งสองท่านเป็นต้นตระกูล “วงศ์ฝัน” ถึงปัจจุบัน พญาสุพันได้รับแต่งตั้งให้เป็นแคว้นหรือกำนันปกครอง ได้ร่วมกันสร้างโรงพัก (สถานีตำรวจ) ต่อมารัชกาลที่ ๕ ได้ปฏิรูปการปกครอง ให้มีสมุหเทศบาลและแต่งตั้งให้ นายสีเอก ... (ไม่มีหลักฐาน)..เป็นหัวหน้าโรงพัก ตั้งอยู่ในบริเวณกิ่งอำเภอบ้านโอง (โรงเรียนบ้านโองศีลาภรณ์ปัจจุบัน) พญาสุพัน เสียชีวิตลง จึงแต่งตั้งให้นายหน้อยซึ่งเป็นบุตรของพญาชัยมงคลให้เป็นพญาแทนพญาสุพัน ชาวบ้านเรียกว่าพญาหน้อย ได้ปกครองบ้านโอง จนถึง พ.ศ. ๒๔๒๕ - ๒๔๓๐ ประเทศไทยได้มีการแบ่งการปกครองใหม่ จากตำบลบ้านโองเป็นกิ่งอำเภอบ้านโอง เมื่อ ปี พ.ศ. ๒๔๖๐ จึงได้มีปลัดกิ่งอำเภอบ้านโอง จังหวัดลพบุรี พญาหน้อยเสียชีวิตลงจึงได้แต่งตั้งให้ นายดวง ซึ่งเป็นลูกของ (พญาสุพัน) แทน ได้รับการแต่งตั้งให้เป็น “ขุน” มีนามว่า “ขุนโองหาญผจญ” ขุนโองฯได้ร่วมกับครูบาบุญมา (ครูบามหาวงศ์หรือในราชทินนาม พระครูศีลาภรณ์พิมล) สร้างวิหาร โรงเรียน โรงพัก ขึ้น บูรณะพระเจ้าสะเหลียมหวาน ต่อมาขุนโองได้เสียชีวิตลงทางการจึงแต่งตั้งให้ “ขุนแพทย์ฤๅชัย” เป็นกำนันบ้านโองต่อมา

อดีตผู้นำบ้านโอง หมู่ที่ ๒ จนถึงปัจจุบัน

๑.พญาไชยมงคลเขื่อนเพชร

๒.พญาสุพัน

๓.พญาหน้อย

๔.ขุนโองหาญผจญ

๕.ขุนแพทย์ฤๅชัย

๖.กำนันทา สุวรรณนวล

๗.กำนันนวล วงศ์ฝัน

๘.กำนันวัง เดชอุป

๙.กำนันบุญยก เชียงกุมารย์

๑๐.จ.ส.ต. กุลดิศ กาบบัว

๑๑.นายสมชาติ อินแก้ว

๑๒.นายวินัย เมายศ คนปัจจุบัน

ปัจจุบันมี นายวินัย เมายศ เป็นผู้ใหญ่บ้านโอง มีราษฎร จำนวน ๕๕๐ ครัวเรือน มีประชากร ทั้งหมด จำนวน ๑,๗๐๐ คน เป็นชาย จำนวน - คน เป็นหญิง จำนวน - คน